Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Zaštita bilja i agronomske aktivnosti u voćnjaku u listopadu

Кирил Кръстев, агроном

Datum 12.10.2026 | **Broj** 10/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Jezik** HR
www.plant-protection.com/article/2479?lang=hr



Početkom listopada može se nastaviti dinamična meridionalna cirkulacija, pri čemu hladne zračne mase sa sjevera stižu do Europe.

Drugo desetodnevno razdoblje listopada je vrijeme kada će se vjerojatno jasnije osjetiti prijelaz iz ranog u tipičnu jesen. Nije isključeno da bi se Bugarska mogla naći između dva različita zračna režima – hladnijeg zraka sa sjevera i toplijeg zraka s juga.

Uz južno strujanje, temperature mogu privremeno porasti znatno iznad normale za to razdoblje. Takva zatopljenja u listopadu mogu biti osobito izražena u južnoj Bugarskoj, Tračkoj nizini i područjima uz obalu Crnog mora. Međutim, nakon prolaska hladne fronte temperature mogu brzo pasti.

Uz vjerojatnost produbljivanja ciklogeneze nad zapadnim ili središnjim Sredozemljem južna i istočna Bugarska mogu primiti znatne količine oborina. Istodobno, uz sjeverozapadniju cirkulaciju, oborine mogu biti neravnomjernije raspoređene i brzo prolaziti preko zemlje.

U višim dijelovima Rile, Pirina i Balkanskih planina već će postojati uvjeti za prvi postojaniji snježni pokrivač uz dovoljno snažan prodor hladnog zraka. Međutim, to ne znači početak trajne snježne zime u planinama.

Za Bugarsku treće desetodnevno razdoblje može donijeti češća razdoblja s temperaturama oko ili ispod normale. Ovdje se povećava vjerojatnost prvih ozbiljnijih jesenskih zahlađenja.

ISSN 2815-522X



Siva plijesan na grožđu (Botrytis cinerea) uzrokuje gljiva Sclerotinia fukeliana. U povoljnim uvjetima (visoka vlažnost), siva plijesan napada pupove, mlade izbojke, lišće i grožđe. Međutim, najveću štetu uzrokuje kada napadne grožđe. U pojedinim godinama siva plijesan uništi do 60-70% i više uroda osjetljivih sorti grožđa. Bolest se širi na susjedne bobice, prekrivajući cijeli grozd, koji postaje prekriven plijesni. Grožđe može biti napadnuto dok je na trsju, tijekom prijevoza i tijekom skladištenja.

Prognozirano svježe i vlažno vrijeme većinom dana od 1. do 10. listopada bit će preduvjet za razvoj patogena - kasne smeđe truleži plodova jesenskih sorti voćaka (Monilia fructigena), sive plijesni (Botrytis cinerea) na neobranom urodu grožđa. Protiv sive plijesni, radi poštivanja karenci, provodi se tretiranje nekim od biofungicida - Polyversum (50-100 g/ha) i Serenade Aso SC (400 ml/ha). Protiv kasne smeđe truleži, pripravak koji možete koristiti je Switch 62.5 WG – 80-100 g/ha s karencom od 3 dana.

U listopadu, u nasadima jabuka i krušaka napadnutima krastavošću, radi smanjenja zaraze poželjno je na početku opadanja lišća, nakon berbe plodova, provesti tretiranje 5%-tnom otopinom uree.



Kovrčavost lista breskve najštetnija je bolest breskve. Osim breskve, patogen može zaraziti nektarinu i marelicu. Oštećeni listovi ne mogu hraniti plod, a kasnije nekrotiziraju i otpadaju. Nakon što bolesni listovi otpadnu, stablo formira nove koji ostaju zdravi, ali to ga jako iscrpljuje, predisponira ga za smrzavanje tijekom zime i utječe na formiranje cvjetnih pupova. Uzročnik kovrčavosti lista breskve je gljiva Taphrina deformans, koja parazitira na listovima. Gljiva prezimljuje između ljusaka pupova ili na kori napadnutih izbojaka. Razvija jedan životni ciklus po sezoni i zarazu ostvaruje samo iz prezimljujuće infekcije.

Za koštuničave vrste, nakon masovnog opadanja lišća, preporučuje se prskanje 2%-tnom bordoškom juhom protiv uzročnika bolesti rupičavosti lista, rane smeđe truleži i kovrčavosti lista breskve.

Agrotehničke aktivnosti

U rasadnicima voćaka

Vodi se računa o očuvanju klijavosti sjemena prikupljenog za stratifikaciju od koštuničavih vrsta. Započinje priprema za vađenje podloga iz sjetvenih gredica i mladih stabala iz drugogodišnjeg rasadnika. Podloge iz sjetvenih gredica i cijepljena mlada stabla vade se nakon završetka vegetacije – u drugoj polovici listopada i u studenome.

Biljke ne smiju imati lišće. Ako lišće nije opalo, u tu se svrhu koristi 0,1-0,2%-tni kalcijev klorid. Navodnjavanje olakšava vađenje.

U voćnjacima



Nastavlja se berba plodova badema i nekih sorti šljiva. A najkasnije do sredine mjeseca mora se završiti berba jesensko-zimskih sorti jabuka i krušaka.

Tlo u međurednim prostorima jednogodišnjih i mladih nasada duboko se obrađuje, osim ako nisu zatravljeni.

Ako nije provedena predsjetvena gnojidba fosfornim i kalijevim gnojivima, primjenjuje se 50-60 kg superfosfata i 20-22 kg kalijeva sulfata - ili drugo fosforno i kalijevo gnojivo u istoj količini po dekagramu. Fosforna i kalijeva gnojiva također se duboko unose u rodnim nasadima.

U nasadima jagoda

Nastavlja se podizanje novih nasada jagoda. Sadnja presadnica mora se završiti najkasnije do sredine mjeseca. Presadnice treba pikati, s malo zemlje oko korijena. Nakon sadnje zalijte s 0,5 – 1 dm^3 vode po biljci.



Provodi se posljednja kultivacija rodnih nasada – na dubini od 10-15 cm, pri čemu se biljke lagano ogrću.

Nastavlja se vađenje i priprema za hladno skladištenje presadnica za proljetno-ljetnu sadnju.

U nasadima malina

Pripremaju se površine za podizanje novih nasada malina. Rodni nasadi gnoje se s 2-3 t stajskog gnoja, 20-30 kg superfosfata i 10-15 kg kalijeva sulfata - ili drugim fosfornim i kalijevim gnojivom u istoj količini po dekagramu, nakon čega se gnojiva duboko zaoravaju – 20-25 cm.

U nasadima crnog ribiza

Tijekom suše, rodni i mladi nasadi se navodnjavaju. Provodi se jesenska gnojidba s 1-2 t stajskog gnoja, 20-40 kg superfosfata i 10-15 kg kalijeva sulfata – ili drugim fosfornim i kalijevim gnojivom u istoj količini po dekagramu. Tlo u međurednim prostorima obrađuje se na dubini od 15-18 cm, a u blizini biljaka – na 5-6 cm.

U nasadima s drugim kulturama

Provodi se jesensko oranje na dubini od 18-20 cm, što pridonosi dobrom zadržavanju vlage u tlu od zimskih oborina.

Nakon treće godine, nadzemni dio nasada lovora reže se na 20-25 cm od korijenovog vrata. Odrezane stabljike prenose se u suhu, prozračenu prostoriju za sušenje lišća.



Započinje berba plodova kakija, nara, kivija (kiwi).

Krajem mjeseca, kada postoji opasnost od hladnog i relativno suhog vremena, sve biljke lovora (lovorov list, lovor) ogrću se plugom.

Nastavlja se berba plodova smokve. Nastavlja se briga o zelenim reznicama postavljenima za ukorjenjivanje kivija, aronije i morske krkavine i drugih. Započinje prikupljanje sjemena rujevine za proizvodnju podloga za pistaciju.

U vinogradarskim nasadima

Nastavlja se i završava berba grožđa. Berbu grožđa treba započeti ujutro nakon što se rosa podigne, izbjegavajući berbu tijekom toplih dijelova dana. Ako ima oborina, treba je provesti 48 sati nakon kiše. Radi očuvanja voštanog sloja, grozdovi se pažljivo drže za peteljku bez dodirivanja bobica. U tu svrhu grožđe se stavlja u gajbe u samo jednom sloju.

Radi zaštite od ranog jesenskog hladnog vremena i mraza, trsovi ogrnuti u kolovozu u rasadniku za ukorjenjivanje prekrivaju se s 3-4 cm tla iznad mjesta cijepljenja. U povoljnim uvjetima krajem mjeseca, strojno se izrađuju redovi na predviđenim mjestima i duboko se ore za rasadnike za ukorjenjivanje.

Aktivnosti zaštite bilja

U voćnjacima

U voćke se postavljaju gnijezda i hranilice za privlačenje korisnih ptica.

Valoviti kartonski pojasevi za lov s postojećim gusjenicama jabučnog moljca, šljivinog moljca i orahovog moljca prikupljaju se i stavljaju u viseće kaveze u voćnjacima – djetlić i druge ptice uništavaju gusjenice u pojasevima.

Na deblo svakog stabla u nasadima napadnutima zimskim moljcem postavlja se jedan ljepljivi pojas na visini od 20-100 cm. Pojasevi su izrađeni od papira, širine 20 cm, s gornjim i donjim rubom zavezanim. Za premazivanje se koristi ljepilo koje se sporo suši. Kako bi se spriječilo da se kukci sakriju prije nego što dođu do pojasa, ispucala kora od pojasa do površine tla prethodno se oguli.



Zimski moljac (*Operophtera brumata)* razvija jednu generaciju godišnje. Izlijeganje gusjenica u proljeće započinje kada pupovi nabubre. Izlijeganje leptira je u kasnu jesen. Mužjaci leptira lete navečer do početka zime. Ženke leptira ne mogu letjeti i puzu uz debla stabala, gdje ih mužjaci pronalaze i oplođuju. Prezimljuju kao jajašca, koja pojedinačno ili u malim skupinama polažu u pukotine, ispod ispucale kore debla, u osnovi račvanja grana ili na grančicama, blizu pupova. Jajašca su vrlo otporna na niske temperature.

Plodovi jabuka i krušaka provjeravaju se na manipulacijskim stanicama na prisutnost San Joseove štitaste uši i dudove štitaste uši u nezaraženim područjima.

Broje se gnijezda gusjenica američkog bijelog leptira kako bi se utvrdila gustoća kukca.



Američki bijeli leptir (Hyphantria cunea) je polifagna vrsta koja napada više od 200 biljnih vrsta - voćke i bjelogorično drveće, grmlje. Gusjenice štetnika najveću štetu uzrokuju na dudu, trešnji, orahu, jabuci, šljivi, kruški, dunji, višnji. Marelica je manje napadnuta. Kukac razvija dvije generacije godišnje, s drugom generacijom u srpnju-kolovozu. Kukuljice prezimljuju u tlu ispod napadnutih stabala.

Tresenje započeto krajem rujna nastavlja se kako bi se utvrdila gustoća kruškina pupnog moljca. Pri gustoći iznad gospodarskog praga, prije polaganja jaja, stabla se prskaju kontaktnim insekticidom iz svih skupina - Decis 100 EC (12,25 ml/ha) ili drugim pripravkom na bazi deltametrina, Sumi Alpha 5 EC (0,03%), Karate Zeon 5 CS (15 ml/ha), Lamdex extra (100-120 g/ha) i drugi.

<